

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 336/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov

a , zastúpených advokátom Mgr. Stanislavom Hutňanom, Kominárska 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 21/2010 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. mája 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 21/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovatelia zároveň navrhujú (druhý bod petitu, pozn.), aby ústavný súd zrušil právoplatné rozsudky okresného súdu vydané v napadnutom konaní a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v jednoznačne neidentifikovanom konaní a vrátil vec konajúcim súdom na nové „*prejednanie a rozhodnutie*“. Okrem toho sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal im finančné zadosťučinenie každému v sume 30 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na okresnom súde 26. januára 2010 sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali proti odporcom (správca bytového domu a susedia sťažovateľov, pozn.) zaplata nájhrady škody spôsobenej jednak výkonom správy bytového domu na ulici Beňovského 6 v Bratislave a tiež údajným narušením statiky tohto bytového domu. Okresný súd rozhodol vo veci prvým rozsudkom z 12. januára 2016, ktorým žalobu zamietol. Na základe odvolania sťažovateľov bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 125/2016 z 29. septembra 2017.

3. Zo zistení ústavného súdu z vlastnej rozhodovacej činnosti (o predchádzajúcich ústavných sťažnostiach sťažovateľov) ďalej vyplýva, že okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 18. decembra 2019 rozhodol tak, že žalobu sťažovateľov v celom rozsahu zamietol, pričom tento rozsudok bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 65/2021-721 z 28. apríla 2022. Uvedené rozsudky nadobudli právoplatnosť 2. augusta 2022, pričom sťažovatelia zároveň 30. septembra 2022 podali proti právoplatnému rozsudku krajského súdu dovolanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti namietajú dĺžku napadnutého konania a tiež nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu z 12. januára 2016. Pomerne nesúrodým a neprehľadným spôsobom spomínali okolnosti susedského sporu, v rámci ktorého požadovali od svojich susedov, ktorí rekonštruovali svoj byt, aby im nahradili škodu a uviedli statickú konštrukciu celého bytového domu do pôvodného stavu.

5. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote videli sťažovatelia v tom, že napadnuté konanie trvá „*viac než 9 rokov a vec je stále len*“ na okresnom súde. Podľa sťažovateľov okresný súd nekoná bez prieťahov a sústredene, čoho dôsledkom je aj zrušenie jeho prvého rozsudku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľov obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľov ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že na ďalšie konanie môže prijať len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľmi formulované argumenty a petit ústavnej sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že ich ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť ako takú, ktorá nemá náležitosti ustanovené zákonom [§ 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde].

8. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia mu od roku 1999 podali spolu viac ako päťdesiat podaní, ktorých obsahom boli rôzne námietky o porušení ich základných práv a slobôd rôznymi orgánmi verejnej moci. Je teda zrejmé, že sťažovatelia už boli dostatočne poučení o náležitostiach kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

9. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa ku každému návrhu na začatie konania musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa advokátom. Predloženie splnomocnenia súvisiace s vecou, o ktorej už ústavný súd konal a rozhodol, nespĺňa požiadavky naň kladené citovaným ustanovením a nie je spôsobilým založiť účinky začatia konania pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 50/02, III. ÚS 129/2017, II. ÚS 294/2019, II. ÚS 351/2019, II. ÚS 417/2022). V súvislosti s právnym zastúpením sťažovateľov v predmetnej ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že pre účely konania pred ústavným súdom ich nepovažoval za kvalifikovane právne zastúpených advokátom, aj keď predložili „splnomocnenie“. Toto plnomocnenstvo udelené 13. septembra 2022 bolo priložené k predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, o ktorej ústavný súd už rozhodol nálezom sp. zn. III. ÚS 174/2022. Napriek tomu ústavný súd, rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania, nepristúpil k výzve na odstránenie uvedeného nedostatku ústavnej sťažnosti, pretože by nebolo spôsobilé viesť k inému záveru jej predbežného prerokovania než jej odmietnutiu.

10. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať a) označenie, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

11. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov v predloženom znení nemožno považovať za kvalifikovanú ústavnú sťažnosť, o ktorej by ústavný súd mohol konať a rozhodnúť. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní je strohé, iba vo všeobecnej rovine. Niektoré časti sa javia iba ako „skopírované“ z ich predchádzajúcich ústavných sťažností bez aktualizovania skutočností (bod 5 tohto uznesenia). Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane uviedol, že je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovalo čo najpresnejší opis skutkového stavu a najmä logickú právnu argumentáciu, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom, resp. rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a porušením v ústavnej sťažnosti označených práv garantovaných ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, ktorého vyslovenia sa

sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti domáha (IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 574/2018, II. ÚS 346/2021, II. ÚS 443/2021).

12. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti (prvý bod) namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výlučne postupom okresného súdu, a nie aj rozhodnutím okresného súdu (ktoré by bolo potrebné presne aj identifikovať, pozn.). Sťažovatelia sa bodom II petitu ústavnej sťažnosti domáhajú, aby ústavný súd zrušil právoplatné rozsudky okresného súdu vydané v napadnutom konaní krajského súdu v jednoznačne neidentifikovanom konaní. Nevyhnutným predpokladom, aby ústavný súd mohol pristúpiť k zrušeniu rozhodnutia, je, že ústavný súd v prvom rade vysloví porušenie základného práva vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré má zrušiť. Inak povedané, ústavný súd nemôže zrušiť rozhodnutie orgánu verejnej moci, ak najprv (vychádzajúc z petitu) nevysloví, že predmetným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva (m. m. II. ÚS 270/2021, II. ÚS 433/2021, II. ÚS 99/2022). Ústavná sťažnosť teda ani v tejto časti nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené zákonom o ústavnom súde.

13. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

14. V posudzovanom prípade ústavný súd zistil, že aj v prípade, ak by ústavná sťažnosť spĺňala zákonom ustanovené náležitosti, bola by odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnená. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je opakované tvrdenie sťažovateľov o porušení ich označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vecou sťažovateľov sa zaoberal už ústavný súd, ktorý nálezom č. k. II. ÚS 387/2019 z 26. mája 2020 rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a jemu zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov. Súčasne priznal sťažovateľom finančné zadostučinenie v sume 500 eur. Skorší nález nadobudol právoplatnosť 15. júna 2020.

15. Sťažovatelia následne podali opakovanú ústavnú sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 174/2022 z 2. júna 2022 tak, že jej nevyhoviel. Jedným z dôvodov bola aj skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti okresný súd v ich veci rozhodol (druhým rozsudkom, pozn.) a vec sťažovateľov sa „už viac ako 3 mesiace nachádzala na krajskom súde, nie v dispozícii okresného súdu“.

16. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako

právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 4/2021).

17. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a právu na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž aj požiadavka, aby ústavná sťažnosť smerovala proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020). Prednesené právne názory ústavného súdu sú akceptované aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

18. Sťažovatelia, ktorí sa domáhajú ochrany svojich označených práv vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní, sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátili v čase, keď už tento prostriedok nápravy nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (napr. III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020), pretože vo veci sťažovateľov okresný súd už právoplatne rozhodol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senát